Gemeente Bergen op Zoom

RVB23-0069

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027
Nummer voorstel	:	RVB23-0069
Datum voorstel	:	24-10-2023
Portefeuillehouder(s)	:	Dhr. H.P. Verroen
Contactpersoon	:	Dhr. J.C. Verbruggen MSc.
Afdeling	:	Beheer openbare ruimte
Contactpersoon Email	:	j.c.verbruggen@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	0164 277425
Programmanummer en -naam	:	4. Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Voorstel:

Vaststellen van het Gemeentelijk waterprogramma (GWP) 2024-2027 gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

a. We stellen water- en bodemsturend als structurerende keuzes bij ruimtelijke ontwikkelingen
b. Voor het omgaan met hemelwater hanteren we een voorkeursvolgorde
c. We maken onderscheid in de strategie tussen waterhinder en wateroverlast
d. Bij ruimtelijke ontwikkelingen hanteren we een waterbergingseis
e. Hemelwaterbeleid verankeren we juridisch via een hemelwaterverordening
f. We groeien door van een investeringsvolume van 6,3 miljoen naar 8,2 miljoen per jaar in 2027
g. Klimaatbestendige stimuleringsregeling jaarlijks €100.000 beschikbaar stellen voor inwoners, bekostigd vanuit de rioolheffing

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☑	☐
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

In de beeldvormende bijeenkomst op 15 juni 2023 (U23-003039) is aan de raad een zo compleet mogelijk beeld gegeven over de gemeentelijke watertaken.

Samenvatting:

Het huidige gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2020-2023 (Raadsvoorstel RVB19-0087) loopt af in 2023. Door de verbreding op het gebied van waterbeheertaak is een gemeentelijk waterprogramma (GWP) incl. riolering opgesteld, als vervanger van het huidige GRP. Onze gemeente dient op 1 januari 2024 een nieuw vastgesteld GWP te hebben. De hoofdbouwstenen van het GWP bestaan uit beleidskeuzes en financiële middelen. Het programma anticipeert op de trends en ontwikkelingen binnen de gemeentelijke watertaken. Zo is er bijvoorbeeld sprake van extremer weer door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen overheid en burgers en verandering in wetgeving. Het programma geeft invulling aan de wettelijke zorgplichten betreffende stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Het GWP gaat in op de hoogte en reikwijdte van de kostentoedeling aan de gemeentelijke waterzorgplicht.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1.	Gemeentelijk waterprogramma (GWP) 2024-2027	B23-024094

Gemeente Bergen op Zoom

RVB23-0069

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	14-12-2023
Nummer	:	RVB23-0069
Onderwerp	:	Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

Vaststellen van het Gemeentelijk waterprogramma (GWP) 2024-2027 gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

a. We stellen water- en bodemsturend als structurerende keuzes bij ruimtelijke ontwikkelingen
b. Voor het omgaan met hemelwater hanteren we een voorkeursvolgorde
c. We maken onderscheid in de strategie tussen waterhinder en wateroverlast
d. Bij ruimtelijke ontwikkelingen hanteren we een waterbergingseis
e. Hemelwaterbeleid verankeren we juridisch via een hemelwaterverordening
f. We groeien door van een investeringsvolume van 6,3 miljoen naar 8,2 miljoen per jaar in 2027
g. Klimaatbestendige stimuleringsregeling jaarlijks €100.000 beschikbaar stellen voor inwoners, bekostigd vanuit de rioolheffing

Inleiding

Het huidige gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2020-2023 (Raadsvoorstel RVB19-0087) loopt af in 2023. Door de verbreding op het gebied van waterbeheertaak is een gemeentelijk waterprogramma (GWP) incl. riolering opgesteld, als vervanger van het huidige GRP. Onze gemeente dient op 1 januari 2024 een nieuw vastgesteld GWP te hebben. De hoofdbouwstenen van het GWP bestaan uit beleidskeuzes en financiële middelen. Dit programma geeft invulling aan de wettelijke zorgplichten betreffende stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Het GWP gaat in op de hoogte en reikwijdte van de kostentoedeling aan de gemeentelijke waterzorgplicht.

Om deze kosten te financieren heft de gemeente rioolheffing. De implementatie van de Riool- en waterzorgheffing gaat over de verdeelsleutel welke toegepast gaat worden om voldoende baten voor de gemeentelijke watertaken op te halen binnen de gemeentegrenzen. Deze implementatie is al doorlopen met het raadsvoorstel RVB23-0041.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Het GWP is geactualiseerd voor de planperiode 2024-2027 en volgt het GRP van 2020-2023 op. Het GWP is een goed planinstrument om mee te kunnen bewegen met de trends en ontwikkelingen binnen dit vakgebied. Zo is er bijvoorbeeld sprake van extremer weer door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen

overheid en burgers en verandering in wetgeving. Het programma geeft invulling aan de wettelijke zorgplichten betreffende stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Het GWP gaat in op de hoogte en reikwijdte van de kostentoedeling aan de gemeentelijke waterzorgplicht.

Uitwerking voorstel

Het GWP is geactualiseerd voor de planperiode 2024-2027 en volgt het GRP van 2020-2023 op. Het GWP is een goed planinstrument om mee te kunnen bewegen met de trends en ontwikkelingen binnen dit vakgebied. Zo is er bijvoorbeeld sprake van extremer weer door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen overheid en burgers en verandering in wetgeving. Hierna worden de belangrijkste aspecten kort toegelicht.

Water- en bodemsturend als structurerende keuzes:
Eeuwenlang hebben we het water en bodem aangepast, zodat we hier fijn kunnen wonen en leven. Door een veranderend klimaat lopen we steeds vaker tegen de grenzen van het water- en bodemsysteem aan en staat een veilig en gezonde leefomgeving onder druk. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zetten we in op water en bodem als sturend element. We werken vanuit de randvoorwaarden die het water- en bodemsysteem stellen. Zo houden we publieke kosten voor risicomitigatie en schadelijk neveneffecten beperkt en passen we het principe ‘niet afwentelen’ toe. We willen keuzes niet afwentelen op de toekomstige generaties, andere gebieden of functies en van privaat naar publiek.

Voorkeursvolgorde verwerking van hemelwater:
Voor de omgang met hemelwater is het vertrekpunt dat we willen voorkomen dat hemelwater wordt afgevoerd uit het gebied. We hanteren daarom de volgende voorkeursvolgorde:

1. *Hergebruik van hemelwater, om zuiniger om te gaan met water en minder drinkwater te verspillen*
2. *Bergen en infiltreren op eigen terrein, niet afwentelen van privaat naar publiek, om kosten voor risicomitigatie te beperken*
3. *Tijdelijke opslag in openbaar gebied met uitloop naar groen, bij voorkeur bovengrondse opslag*
4. *Afvoeren op bovengrondse hemelwatervoorzieningen, af te voeren water slim verdelen door waar het kan te lozen op bovengrondse hemelwatervoorzieningen*
5. *Afvoeren op een ondergrondse hemelwatervoorziening*
6. *Afvoeren op een gemengd rioolstelsel richting de rioolwaterzuivering.*

Onderscheid in de strategie tussen waterhinder en wateroverlast:
De capaciteit van het rioleringssysteem is beperkt. Het kan voorkomen dat in meer of mindere mate een vorm van overlast optreedt. Hierbij maken we onderscheid naar waterhinder en wateroverlast.

Waterhinder: het water blijft staan in openbaar gebied, waardoor wegen tijdelijk niet begaanbaar zijn, maar leidt niet tot schade aan gebouwen. Door klimaatverandering zal hinder vaker voorkomen en vinden we acceptabel.

Strategie: Bij hinder treffen we als gemeente bij de uitvoering van reguliere constructiewerken zodanige maatregelen, dat de kans op het optreden van ernstige hinder aanmerkelijk kleiner wordt.

Wateroverlast: het water loopt vanaf de straat gebouwen in (materiele schade). Afvalwater stroomt in grote mate vanuit de riolering de straat op (volksgezondheid). Het water op straat blokkeert primaire routes.

Strategie: Bij overlast treffen we als gemeente, indien mogelijk, (tijdelijke) bovengrondse kostenefficiënte maatregelen om het risico op schade te beperken. Ter voorkoming van structurele overlast onderzoeken we mogelijke oorzaken en oplossingsrichtingen en brengen deze, mits doelmatig, ten uitvoer.

Waterbergingseis bij ruimtelijke ontwikkelingen:
Zowel bij nieuwbouw, als bij ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied wordt van de perceelseigenaar verlangt dat deze zijn/haar verantwoordelijkheid neemt om wateroverlast te voorkomen. Hierbij maken we onderscheid in de grootte van het oppervlak en/of toename ervan en hanteren we de bergingseisen zoals opgenomen in navolgende tabel

Oppervlak	Nieuwe ontwikkelingen	Ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied
<500m²	60 mm	10 mm
>500m²	60 mm	60 mm

Hemelwaterverordening:
Om ons hemelwaterbeleid juridisch te verankeren, stellen we een verordening op. Dit geeft de gemeente, naast informeren en stimuleren, mogelijkheden voor het juridisch afdwingen van een meer duurzame omgang met hemelwater bij herontwikkeling. De verordening borgt in ieder geval het beleid over de waterbergingseisen bij ontwikkelingen. Ook bevat de verordening de mogelijkheid tot een gebiedsaanwijzing voor het verplicht afkoppelen van hemelwater op drukriool (foutieve aansluitingen) in nader aan te wijzen gebieden. De hemelwaterverordening moet via een apart raadsbesluit worden vastgesteld om juridisch bindend te worden.
Investeringsvolume van 6,3 miljoen naar 8,2 miljoen per jaar:
Het investeringsverloop vanuit de financiële doorrekening laat zien dat we doorgroeien van een investeringsvolume van 6,3 miljoen naar 8,2 miljoen per jaar. Dit is benodigd om niet achteruit te lopen in de kwaliteit van het areaal. De riolering levert een zeer belangrijke bijdrage aan onze huidige levensstandaard. Deze kostbare infrastructuur moeten we daarom voor nu en in de toekomst operationeel houden. Voor de komende jaren staat de aanpak van het stamriool op de planning, die de aorta vormt van onze afvalwaterketen in de gemeente Bergen op Zoom.

Klimaatbestendige stimuleringsregeling:
Met deze stimuleringsregeling kan de gemeente haar inwoners helpen om tuinen in te richten op het veranderend klimaat. Meer groen in de gemeente zorgt voor verkoeling tijdens warme perioden. Groene daken, regentonnen en een groene tuin houden water vast. Hiermee ontlasten we het stedelijk watersysteem en wordt het grondwater aangevuld. We stellen €100.000 per jaar ter beschikking in de komende planperiode tot en met

2027. De stimuleringsregeling wordt gefinancierd vanuit de gesloten financiering rioolheffing. De exacte vormgeving van deze stimuleringsregeling zal in Q1/Q2 van 2024 verder worden vormgegeven.

Rioolheffing:
De heffing in het grootverbruikstarief stijgt in overeenstemming met eerder besluit (begroting 2019) naar €1,30 per m³ in 2026. De getoonde rioolheffing is op basis van het blijven activeren en dient jaarlijks te worden geïndexeerd op basis van de optredende inflatie.

Jaar	Per perceel	Grootverbruikerstarief
2024	€ 351,43	€ 0,95 per m³
2025	€ 351,43	€ 1,05 per m³
2026	€ 351,43	€ 1,30 per m³
2027	€ 351,43	€ 1,30 per m³

Consequenties van het voorstel

Dit programma geeft invulling aan de wettelijke zorgplichten betreffende stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Het programma anticipeert op de trends en ontwikkelingen binnen de gemeentelijke watertaken. Zo is er bijvoorbeeld sprake van extremer weer door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen overheid en burgers en verandering in wetgeving. Met de gekozen uitgangspunten werken we bij ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de randvoorwaarden die het water- en bodemsysteem stellen. Zo houden we publieke kosten voor risicomitigatie en schadelijke neveneffecten beperkt en passen we het principe 'niet afwentelen' toe.

Duurzaamheid

Maar weinig mensen beseffen hoe belangrijk riolering is. De riolering en de drinkwatervoorziening heeft sinds de 19e eeuw voor de volksgezondheid meer betekend dan de hele medische wetenschap daarna. Pas als het mis dreigt te gaan en er bijvoorbeeld stank- of wateroverlast optreedt, krijgt riolering aandacht. De inzameling en het transport van afvalwater gaat vaak ongemerkt aan de inwoners voorbij. Toch worden dagelijks veel inspanningen verrichten om deze kostbare infrastructuur goed te beheren.

Met het nieuwe gemeentelijk waterprogramma werken we bij ruimtelijke ontwikkeling vanuit de randvoorwaarden die het water- en bodemsysteem stellen. Zo houden we publieke kosten voor risicomitigatie en schadelijke neveneffecten beperkt en passen we het principe ‘niet afwentelen’ toe. Door klimaatverandering moeten we met zijn alle meer rekening houden met extremen en in samenhang omgaan met wateroverlast, droogte en de bodem. Iedereen heeft hierin zijn verantwoording.

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten		x		
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak		x		
3. Imago gemeente		x		
4. Algemene en externe omgeving		x		
5. Veiligheid		x		
6. Financiën			x	
7. Juridisch			x	
8. Planning				x
9. Kwaliteit uitvoering		x		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		x		

Beheersmaatregelen risico's hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1.	VNG adviseert de hemelwaterverordening voor de inwerkingtreding omgevingswet 1-1-2024 vast te stellen	De invoeringswet Omgevingswet regelt dat de verordening onderdeel is van het Omgevingsplan. Bij vaststelling na 1-1-2024 zal het omgevingsplan aangepast dienen te worden	Vaststellen RVB23-0069 en RVB23-0070 voor 1-1-2024	Gemeenteraad

Alternatieven

Als alternatief zou gekozen kunnen worden om geen bergingseis op te nemen. Echter is het moment als de schop in de grond gaat het moment om de waterhuishouding verder te optimaliseren. Door deze eis niet op te nemen zullen de publieke kosten voor risicomitigatie en schadelijke neveneffecten verder toenemen. Ook sluiten we hierbij niet aan bij het landelijke principe vanuit water en bodem sturend "niet afwentelen".

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Raadsvoorstel

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

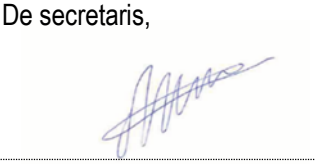

mr. Drs. Ing. M. van Vliet

De burgemeester,

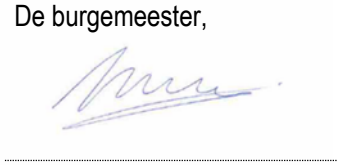

drs. M. Mulder MSc.

Gemeente Bergen op Zoom

RVB23-0069

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 24 oktober 2023, nr. RVB23-0069;

BESLUIT:

Vaststellen van het Gemeentelijk waterprogramma (GWP) 2024-2027 gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

a. We stellen water- en bodemsturend als structurerende keuzes bij ruimtelijke ontwikkelingen
b. Voor het omgaan met hemelwater hanteren we een voorkeursvolgorde
c. We maken onderscheid in de strategie tussen waterhinder en wateroverlast
d. Bij ruimtelijke ontwikkelingen hanteren we een waterbergingseis
e. Hemelwaterbeleid verankeren we juridisch via een hemelwaterverordening
f. We groeien door van een investeringsvolume van 6,3 miljoen naar 8,2 miljoen per jaar in 2027
g. Klimaatbestendige stimuleringsregeling jaarlijks €100.000 beschikbaar stellen voor inwoners, bekostigd vanuit de rioolheffing

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 14 december 2023

De griffier,

drs. E.P.M. van der Meer

De voorzitter,

drs. M. Mulder MSc.